

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_13840

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να βάλετε στη σωστή χρονολογική σειρά τα ακόλουθα ιστορικά γεγονότα, αρχίζοντας από τα αρχαιότερα:

1. Οριστικό Σχίσμα Εκκλησιών
2. Ανακάλυψη της Αμερικής από τον Κολόμβο
3. Ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο
4. Μάχη του Κλειδίου
5. Πτώση της Βαστίλλης

(μονάδες 5)

Απάντηση: 1. Μάχη του Κλειδίου (1014), 2. Οριστικό Σχίσμα Εκκλησιών (1054), 3. Ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο (1260), 4. Ανακάλυψη της Αμερικής από τον Κολόμβο (1492), 5. Πτώση της Βαστίλλης (1789).

(2) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις λέξεις περισσεύουν): *καπιταλισμός, εργατική, οικονομικός φιλελευθερισμός, μερκαντιλισμός, τεχνολογική, ιμπεριαλισμός, βιομηχανική, αστική.*

Στο δεύτερο μισό του 18ου αι. στη δυτική Ευρώπη δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες για την έναρξη ενός ριζικού οικονομικού μετασχηματισμού, της _____ επανάστασης . Οι νέες οικονομικές συνθήκες ανάγκασαν τα κράτη να επαναπροσδιορίσουν την οικονομική τους πολιτική, επιδιώκοντας την αποδέσμευση της οικονομικής ζωής από τον _____ των προηγούμενων αιώνων (16ος-17ος), τον κρατικό, δηλαδή, παρεμβατισμό. Παράλληλα εμφανίζεται μια νέα οικονομική αντίληψη που προοιωνίζεται τον _____, την άποψη, δηλαδή, πως το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει στην οικονομική δραστηριότητα με δασμούς και φόρους. Η διατύπωση αυτή απηχούσε τις απόψεις της _____ τάξης και οδήγησε στη διαμόρφωση του _____.

(μονάδες 5)

Απάντηση: βιομηχανικής, μερκαντιλισμό, οικονομικό φιλελευθερισμό, αστικής, καπιταλισμού

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: στρατιωτόπια, Σταυροφορίες.

(μονάδες 8+7=15)

Στρατιωτόπια: Ο θεσμός των θεμάτων, που δημιουργήθηκε τον 7ο αιώνα, την περίοδο της διακυβέρνησης του Ηράκλειου, περιλάμβανε και τα στρατιωτόπια. Τα στρατιωτόπια ήταν κτήματα που ανήκαν στους στρατιώτες, από τα έσοδα των οποίων εξασφάλιζαν και συντηρούσαν το άλογο και τον οπλισμό τους. Το κτήμα και η υποχρέωση για στρατιωτική υπηρεσία μεταβιβαζόταν από τον πατέρα στον πρωτότοκο γιο. (Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 15 του σχολικού βιβλίου)

Σταυροφορίες: Οι Σταυροφορίες εξέφρασαν την ισχύ της παπικής εξουσίας και τον οικονομικό επεκτατισμό της Ευρώπης, ενώ παράλληλα υπονόμισαν το Βυζάντιο και συνέβαλαν στην πτώση του.

Η ιδέα των Σταυροφοριών, που γεννήθηκε στη Δυτική Ευρώπη στη διάρκεια του 11ου αι., προήλθε από το συνδυασμό δύο παραγόντων: της αναβίωσης της αρχαίας παράδοσης των προσκυνημάτων στους Αγίους Τόπους στη διάρκεια του 10ου αι. και της έντονης φημολογίας, που αναπτύχθηκε στη Δύση από το τέλος της χιλιετίας, για ωμότητες σε βάρος των προσκυνητών από την πλευρά των Αράβων και των Τούρκων. Οι τελευταίοι, κύριοι της Βαγδάτης και προστάτες των Χαλιφών ήδη από το 1055, κατέκτησαν τη Συρία και κυριέυσαν τα Ιεροσόλυμα. Οι δυτικοί χρονογράφοι του 12ου αι. αναφέρουν το φανατισμό των Τούρκων ως κύρια αιτία των Σταυροφοριών. Όμως η άποψη αυτή δεν επιβεβαιώνεται από την ιστορική έρευνα.

Η πρωτοβουλία για τις Σταυροφορίες προήλθε από τους πάπες, οι οποίοι είχαν ήδη προσδώσει χαρακτήρα ιερού πολέμου στην επιχείρηση ανάκτησης (Reconquista) των χριστιανικών εδαφών της Ισπανίας από τους Άραβες,

Πολλοί πιστοί, διαποτισμένοι από την ιδέα του ιερού πολέμου, ανταποκρίθηκαν με ενθουσιασμό στο κήρυγμα του πάπα. Είδαν στην πρόσκληση του μία ευκαιρία, για να εξασφαλίσουν την αιώνια σωτηρία και, συγχρόνως, να βελτιώσουν τη δεινή οικονομική θέση τους.

Οι Σταυροφορίες αναζωπύρωσαν το μίσος χριστιανών και μουσουλμάνων .ενώ οι τρεις πρώτες αύξησαν επίσης την εχθρότητα μεταξύ Ελλήνων και Λατίνων, με αποτέλεσμα η Τέταρτη Σταυροφορία να οδηγήσει στην άλωση της Κωνσταντινούπολης.

ΘΕΜΑ 2

2.α Να εξηγήσετε ποιος ήταν ο ρόλος της μεσαιας τάξης στη βυζαντινή κοινωνία κατά τον 10ο και τον 11ο αι. μ.Χ.

(μονάδες 12)

Στη διάρκεια του 10ου και του 11ου αι. διαμορφώνεται μια εμποροβιοτεχνική τάξη, η οποία αποτέλεσε την πηγή της αναμφισβήτητης ευημερίας του Βυζαντίου κατά την περίοδο αυτή. Αυτό αποδεικνύεται από την αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας (από το 10ο αι. και εξής). Την τάξη αυτή, που η ακμή της τοποθετείται στο πρώτο μισό του 11ου αιώνα, αποτελούσαν τολμηροί μεγαλέμποροι, οι οποίοι εγκατέλειπαν προσωρινά την οικογένειά τους, για να επιχειρήσουν μακρινά ταξίδια και να εμπορευτούν τα πολύτιμα προϊόντα της Ανατολής (καρυκεύματα, πολύτιμους λίθους και υφάσματα), από τα οποία εξασφάλιζαν τεράστια κέρδη. Η τάξη των επιχειρηματιών, στη διάρκεια του 11ου αι., άρχισε να συμμετέχει ενεργά στην πολιτική ζωή της αυτοκρατορίας. Έτσι, απέκτησε τη δυνατότητα να ενθρονίζει και να εκθρονίζει αυτοκράτορες, όπως λ.χ. τον Μιχαήλ Ε' Καλαφάτη (1041-1042), ενώ τα μέλη της έγιναν δεκτά στο σώμα της Συγκλήτου.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 38 του σχολικού βιβλίου)

2.β. Να εξηγήσετε πώς το κίνημα του Ανθρωπισμού ήρθε σε ρήξη με τις ιδέες και τις αντιλήψεις του Μεσαίωνα. Ποια ήταν η νέα αντίληψη της Αναγέννησης σχετικά με την αγωγή και την επιστήμη;

(μονάδες 13)

Ο άνθρωπος της Αναγέννησης αναζητούσε τρόπους έκφρασης των νέων ιδεών. Έτσι, στράφηκε προς τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό και επιδόθηκε στη συστηματική μελέτη, μετάφραση και σχολιασμό των αρχαίων συγγραφέων. Η στροφή αυτή προς τη βαθύτερη γνώση των ελληνικών και λατινικών γραμμάτων και της αρχαιότητας γενικότερα ονομάστηκε ανθρωπισμός. Βέβαια, το φαινόμενο της αναβίωσης των κλασικών σπουδών δεν είναι καινούργιο, αφού ήδη στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια του 12ου αι. μελετήθηκαν αρχαία φιλοσοφικά κείμενα. Επίσης οι Βυζαντινοί κατά την περίοδο από τον 10ο έως τον 15ο αιώνα, ιδιαίτερα κατά την εποχή των Παλαιολόγων, ασχολήθηκαν συστηματικά με τη μελέτη της αρχαίας γραμματείας. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο αναγεννησιακός λόγιος δεν μελετά τον αρχαίο πολιτισμό μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά επιχειρεί να αντλήσει από αυτόν αξίες για τη θεμελίωση του συγχρόνου του κόσμου. Η τάση απομάκρυνσης από το μεσαιωνικό παρελθόν εκφράζεται ήδη από τις τρεις προδρομικές μορφές του ανθρωπισμού, τον Δάντη, τον Πετράρχη και τον Βοκκάκιο.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 118 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική